

Jézus megtisztítja a templomot (Mt 21,12-13; Mk 11,15-17; Lk 19,45-46)

13Közel volt a zsidók páskaünnep, és Jézus **felment** Jeruzsálembe. 14A templomban találta a marhák, juhok és galambok árusait meg az ott ülő pénzváltókat. 15Kötélből korbácsot csinált, és **kiűzte** mindet a templomból a marhákkal és a juhokkal együtt. A pénzváltók pénzét **kiszórta**, az asztalokat **felborította**, 16a galambárusoknak pedig ezt mondta: Vigyétek ezeket innen, ne csináljatok piacteret az én Atyám házából! 17Tanítványai visszaemlékeztek, hogy meg van írva: „A te házad **iránti** féltő szeretet **emészt** engem.” 18A zsidók pedig azt kérdezték tőle: Milyen jelt mutatsz nekünk, hogy ezeket teszed? 19Jézus így felelt nekik: **Romboljátok** le ezt a templomot, és három nap alatt **felépítem**. 20Ezt mondták rá a zsidók: Negyvenhat esztendeig épült ez a templom, és te három nap alatt felépíted? 21Ő azonban testének templomáról beszélt. 22Amikor azután **feltámadt** a halálból, visszaemlékeztek tanítványai arra, hogy ezt mondta, és hittek az Írásnak és a beszédnek, amelyet Jézus mondott. 23Amikor Jeruzsálemben volt a páska ünnepén, sokan hittek az ő nevében, mert látták a jeleket, amelyeket tett. 24Jézus azonban nem bízta magát rájuk, mert ismerte mindnyájukat, 25és nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjék az emberről, mert ő maga is tudta, hogy mi lakik az emberben.

ἀναβαίνω - I. 1. (személy) a) felmegy v.hova, feljön b) hajóra száll c) a szárazföld v. az ország belesje felé nyomul d) szószékre lép e) továbbhalad 2. (dolog) a) (folyó) emelkedik, árad b) (építmény) magasba emelkedik – felemelkedik a vízből... - mint a megkereszteltetésekor
ἐκβάλλω - kidob, kivesz, kiüldöz
ἐκχέω v. ἐκχύννω v. ἐκχύνω - 1. kiönt, kiáraszt; 2. (vérről) kiont – az úrvacsorakor
κατεσθίω - fölemészt, eszik
λύω - old, fölold, megold; széthull
ἐγείρω - 1. felkelt; 2. feltámaszt; 3. (intr.) felkel -> ἐγερῶ - föl fogom építeni/föl fogom támasztani -> ἠγέρθη – föltámasztatott

Az igehirdetés Jn 2,13-25 alapján két mozdulatot állít szembe: ahogyan mi magunk, énközpontúan felfele törekszünk, és ahogyan Jézus alászáll, hogy életet adjon sokaknak. Ennek mentén bátorít bennünket Isten üzenete az adakozásban, hogy a pénz kapcsán rátekintsünk, melyik mozdulat jellemzi a pénzhez való viszonyunkat, és hisszük-e, hogy amit odaadunk, amiben megüresedünk, alászállunk, az Isten kezében megsokszorozódik, és a helyére kerül.

Kedves Testvérek!

A felolvasott történet bizonyára többünkben előhozta a párhuzamos evangéliumok virágvasárnapi elbeszéléseit, ahol ugyancsak megtaláljuk az ostort ragadó, talán kissé ijesztő, megdöbbentő Jézust, aki kiengedi haragját, kikel magából. Az erő, az isteni harag, a tekintély megnyilvánulása ez, ami határt szab az emberi önkénynek, kapzsiságnak, a még a szentélyt, az Isten házát is elárasztó kalmárságnak. Ismerjük ezt a Jézust is, talán példálózunk is vele, amikor valamilyen erőt, tekintélyt, határt szeretnénk legitimizálni, hogy lám, Jézus is ostort ragadott.

Most mégis a mélyére hatolva a mai napon sorra kerülő igeszakaszoknak, a benne foglalt képeknek, mozdulatoknak, kifejezéseknek, szeretnék meghívni Benneteket egy másik fókuszra, hogy elidőzzünk és valami megérintsen bennünket abból a szent titokból, misztériumból, amit a tanítványok is csak a feltámadás után értettek meg: Jézus egy egészen más úton, egészen más módon valósítja meg, teljesíti ki, épít fel Isten országát, uralmát, mint ahogy belőlünk emberekből alap esetben jön.

Ez az igénkben is lekövethető, a történet és a kifejezések dimenziójában elénk táruló két mozdulat/indulat feszültségében ragadható meg.

I. A felemelkedés mozdulata/indulata

A történet helyszíne a Jézus korabeli, Nagy Heródes által több évtized alatt felújított, különlegesen díszessé, pompázatosná varázsolt jeruzsálemi templom. Nagy Heródes Kr. e. 37-ben jutott hatalomra, ő az a zsidó király, akihez a bölcsek betérnek Jézust keresve, aki elrendeli a csecsemőgyilkosságokat, és akinek a halála után József és Mária biztonsággal térhetett vissza a gyermek Jézussal Egyiptomból.

Nagy Heródes személye ellentmondásos. Hírhedt volt kicsapongó életéről, hatalmi, politikai ambíciójáról, de közben ő az, aki eredeti salamoni dicsőségébe állítja vissza a fogság után csak szűkre szabott keretek között újjáépített második, Zerubbábel templomaként emlegetett épületet. A paloták és erődök megerősítése után a templom újjáépítésével szerette volna megerősíteni Jeruzsálemnek mind politikai, mind vallási, mind turisztikai jelentőségét az adott régióban. A Kelet messze leghíresebb városává kívánta tenni Jeruzsálemet, egy olyan épületet emelni, ami az építető emlékét örök időre megőrzi. Ehhez először a vallási vezetők bizalmát kellett megnyernie. Ígérete: Isten akarata, vagyis a templom felújítása által a nemzetet olyan gazdagságba emeli, amelyet sohase ismertek azelőtt.

Erről a monumentális építkezésről beszél az igénk is, ami történelmi pontossággal idézi a 46 esztendő, ugyanis a templom hosszan, több ütemben, így még Jézus idejében is továbbépült, de az igében lévő, idézett esemény előtt valóban 46 évvel korábban kezdődtek a felújítási munkálatok.

A Második templom megújult dicsőségében valóban a Kelet legnagyobb építészeti csodájává lett. Az eredeti templom - az abban lévő Szentek Szentje, az azt négyzetesen körbe vevő Papok udvara, majd Izraeliták (tisztának számító férfiak udvara), és az előtte lévő nők udvara - méretétől nem nagyon lehetett eltérni, így az e körül elhelyezkedő pogányok udvarát lehetett növelni, és minél pompázatosabbá tenni. Hatalmas udvart képzeljünk el, antik mintára épített oszlopcsarnokkal körülvéve, tetején aranyozott rudakkal az ég felé nyújtózva. Az igében olvasott történet itt történik. A pogányok udvara rendezkedett be az ünnepre érkező sokadalom fogadására: áldozati állatok árusítása (ökör, juh, és az azt kiváltó galamb a szegények számára), pénzváltó asztalok, ahol a különböző pénzeket szent sekelre, a templom által nyomott pénzre lehetett cserélni.

Nagy Heródes temploma nem pusztán egy fellazult istentiszteleti rendről beszél, hanem egy jellegzetes indulatról, mozdulatról, ami az önerőből, egyéni ambícióból történő felemelkedés, hatalom és erőgyakorlás. Ami természetesen következményeképpen a vallásosságot is alakította, átjárta. Az önmagunkkal és környezetünkkel való kapcsolatunk tükröződik az

istenkapcsolatunkban és fordítva. Az áldozati kultusz amúgy is adta magát a kalmárkodás, az Istennel való üzletelés lelkületének kialakulásához.

Ma ebből az indulatból/beállítottságból fakadhat az önmegvalósítás, sikeres életvezetés, önmagunk/életünk felépítése, a szakmai előmenetel, a maga-biztosság, felvázolt célok tervszerű véghezvitele, de a templomépítés, gyülekezetépítés, egy gyülekezeti szolgálat felépítése, vagy társadalmi folyamatok vezetése, irányítása. Láthatjuk, hogy ezek nem ördögtől való dolgok. Fontos és jó dolog a szakmai előmenetel, a gyülekezetépítés, a társadalmi változások beindítása, csak kérdés, hogy milyen indulat, mozdulat, belső beállítottság, ami mögötte van. Mi a forrása? Miből fakad? Mi mozgatja? Jézus nem a templomi áldozati kultusz ellen kelt ki ilyen erővel, hiszen ő maga is részese és gyakorlója volt ennek a kultusznak, hanem azt az én és pusztán emberközpontú, feltörekvő, a dicsőséget, a békességet, az üdvösséget a maga hasznára, malmára hajtó jelenlét ellen fakad ki, amit plasztikusan jelenített meg az a piactér, ami rátelepedett a templomra.

A vallás gyakorlásában, az Isten-kapcsolatban mindig meg van az a veszély, hogy Isten csak egy statiszta lesz a magam felemelkedésében, amit és magam, köszönöm szépen megoldok az Isten által számomra rendelkezésre bocsátott színen, és diszletek között, itt a Földön, a saját életemben, a saját érdekemben.

Az emberben éppen az Istentől kapott szabadságában mindig ott van a lehetőség, amit Madách soraival élve így fejezhetünk ki: „... Önmagam lennék Énistenemmé, és amit kivívok, Méltán enyém. Erőm ez, s büszkeségem.”

Ez a Fel-fel-fel mozdulata.

II. Jézus egy egészen másindulattal és mozdulattal lép színre.

Ha a görög eredeti kifejezéseket vizsgáljuk:

- a kufárokat kidobja -> megtisztítás
- a pénzváltók pénzét kiönti (ugyanaz az ige, mint az utolsó vacsorán a vére kiöntésénél az új szövetségre) -> megüresedés
- szeretetben magát fölemésztí -> odaadás, odaszántság
- saját teste templomának lerombolása, -> szó szerinti fordításban: eloldás – a világi, testi kötöttségektől
- a zsidók által a templom felépítésére használt kifejezés helyett saját testének/templomának felépítésére az eredeti szóalak a feltámaszt (épületre nem használatos), amit a tanítványokkal kapcsolatosan is használ az ige: „feltámasztatott a halálból”

Jézus egy egészen más utat jár be: a tisztulás, az üresedés, az önátadás, önmagam odaszánása, eloldás, a szabadulás útját, amelyek aprópénzre váltva nemhogy fel, hanem sokkal inkább lefele vezetnek. Jézus útján egészen a halálig, a kereszthalálig.

Talán többeknek feltűnt és elgondolkodtak rajta, hogy míg a másik három evangélista a templomtisztítást a virágvasárnaphoz, Jézus utolsó napjaihoz kapcsolja, mint egy végső nagy próféta megnyilatkozás a farizeusi kultusz ellen, addig János evangéliumában rögtön az elején, a nyilvános munkája kezdetén találjuk. János evangélista szerkesztői munkája ez. Mert Jézus ezzel az ellentétes mozdulattal állt be a küldetésébe. Ráadásul már a kezdetek kezdetén: „nem

tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, ⁷hanem megüresítette önmagát, és szolgálai formát vett fel” Fil 2,6-7

De nem csak élénk élte, hanem mindnyájunkat meg is hívott, hogy Őt követve ezen az úton álljunk bele az életbe: „Bizony, bizony, mondom nektek: ha a földbe vetett búzaszem nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz. ²⁵Aki szereti az életét, elveszti; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre őrzi meg azt.”² Jn 12,24-25

A régiek kenózisnak, kiüresedésnek nevezték a hitnek, imádságnak, Isten-kapcsolatnak azt az irányát, mozdulatát, ami egyre nagyobb teret ad Istennek. Keresztelő János szavaival: „nekem alászállnom kell, neki pedig növekednie.”

Két út:

FEL – kiszámítható, emberi eszközökkel végrehajtható, tervezhető, látványos...

LE – ... talán nem vagyok egyedül, akiben ellentmondásos, diszkomfort érzések keletkeznek...

„Akarom én ezt hallani? Persze, biztosan van, amikor kell ez a meghalás, de alapvetően mégiscsak az alkotásra, építésre vagyunk teremtve, jó-jó időnként túllő bennem az ego, de hát mégiscsak szükség van arra is...” - És mondjuk, és mondjuk... Jó lenne valahogy összeegyeztetni a kettőt. Valahogy együtt megvalósítani.

De már halljuk: „Nem szolgálhatsz két Úrnak...”

A két út nem összeegyeztethető. Mert az egyik Istenmellőzésével történik. Az Istennel járt út önátadásból fakad. Ahol alkotásainkat, a teremtő erőnkét, az életünk kiteljesedését is Istennek adjuk, ajánljuk fel. Ez nem jelent passzivitást, hanem egy más irányú haladást. Hova? Hát FEL. A legnagyobb isteni titok, misztérium: hogy a LE-ből, az önátadásból, a megüresedésből, az önmagunk középpontba állításából való megtérésből FELemel, FELtámaszt... KI? Az Isten. Ahogy Isten feltámasztotta Jézust a halálból.

Így tisztul meg az Isten kapcsolatunk, így tisztul meg a hitéletünk, templomlátogatásunk és így tisztul meg az adakozásunk is. Az alá szállásban. Az alázatban. Az önátadásban. A napenkénti megtérésben. Jézus útján.

III. Adakozás vasárnapja van itt, a gazdagréti gyülekezetben.

Jóideje vagyunk családommal Veszprémből itteni, helyi barátságok révén a gyülekezet közelében, hogy lássuk, mennyi odaszánt adakozó van és volt ebben a gyülekezetben. Milyen krisztusi lélekben épülhetett itt templom, gyülekezet testi-lelki értelemben!

Épp ebben a teremtő aktivitásban fontos - legalább évente egyszer - tudatosítanunk, Isten elé vinnünk, hogy mi a viszonyunk a pénzhez? Nem általánosságban, hanem konkrétan ahhoz a pénzhez, ami a bankszámlánkra, pénztárcánkba kerül? Minket tart, épít, magunk biztonságát szolgálja, FELépít, FELemel, vagy Istené az is, amivel Ő megtart, felemel, feltámaszt, éltet, minket is, és mindazt, és mindazokat, amit és akiket általunk, a mi pénzügyi lehetőségeink közt végezni, éltetni szeretne a gyülekezetben, az egyházban, a világban.

Egy kollégám részletes, precíz egzegézisben mutatott rá egy igehirdetésben, hogy Izraelben három féle tized volt. Egy rész a templomnak/kultusznak, egy rész a rászoruló felebarátnak, egy rész a saját életem megpihentetésének, sabbatjának. Ma már nem lehet valószínűleg ezeket ennyire élesen elkülöníteni, hiszen amit a gyülekezetnek adakozunk, az rászoruló felebarátainkat, vagy akár a magunk pihenését, rekreációját is szolgálja, de a hármas felelősség ma is igaz.

Istent szeretjük-e elsőként? Istennek tudjuk-e adni az életünk, benne a pénztárcánk elsőként? Hogy aztán mind a felebarátomat, mind magamat jól tudjam az Istennel való közösségből szeretni?

Van-e hitünk arra, hogy amit oda tudunk adni Istennek, amiről le tudunk mondani Őbenne, az életre támad fel. Hiszünk-e az írásnak, hiszünk-e a beszédnek, ahogy a tanítványok a feltámadás után tették?

Mindnyájunk természetes vágya a felemelkedés, a felépülés. Az élet biztonságához, a jövő tágasságához tartozik. Igénk azt kérdezi, ezt a vágyunkat melyik úton járjuk be? Pusztán a magunk erejéből, vagy Istenben megélt alászállásban, hogy miénk lehessen a csoda, a titok, a misztérium, hogy Ő FELEMEL.

(Szabóné László Lilla)